

Skýrsla stjórnar á ársfundi Frjálsa lífeyrissjóðsins 29. apríl 2015

Ásgeir Thoroddsen, stjórnarformaður

Fundarstjóri, sjóðfélagar og aðrir fundarmenn,

Árið 2014 var 36. starfsár Frjálsa lífeyrissjóðsins. Hrein eign til greiðslu lífeyris hjá Frjálsa í lok árs 2014 var um 146 milljarðar. Sjóðurinn hefur stækkað mikið á undanförunum árum og hlutfallslega meira en aðrir lífeyrissjóðir landsins. Það gefur til kynna góða ávöxtun og að sjóðfélagar hafa traust á sjóðnum, því ekki er skylduaðild að honum.

Sjóðurinn skiptist í fjórar fjárfestingarleiðir í séreignadeild, og síðan er ein tryggingadeild sem greiðir ævilangan ellilífeyri, örorkulífeyri og maka- og barnalífeyri. Á árinu 2014 var hæst nafnávöxtun í Frjálsa 1 eða 6,8%. Frjálsi 2 skilaði 4% ávöxtun. Frjálsi 3 skilaði 1,7% ávöxtun og ávöxtun Frjálsa Áhættu var 4,2%. Ávöxtun tryggingadeildar, sem gerir skuldabréf upp á kaupkröfu, var 5,6% árið 2014. Ávöxtun fyrsta ársfjórðung þessa árs hefur verið með því besta sem hefur þekkt hjá sjóðnum og er 12 mánaða ávöxtun m.v. 31. mars síðastliðin á bilinu 6-15,5%. Þótt ávöxtun fjárfestingarleiða hafi verið misjöfn eftir fjárfestingarleiðum á árinu 2014 þá eiga þær það sammerkt að hafa skilað góðri langtímaávöxtun. Í lífeyrissparnaði greiða sjóðfélagar iðgjöld yfir alla starfsævina og því rétt að horfa til langtímaávöxtunar við mat á árangri við ávöxtun lífeyrissjóða. Þannig ræður langtímaávöxtun miklu

um fjárhæð lífeyris sjóðfélaga. Síðastliðin 10 ár hefur ávöxtunin verið 8,9-9,7% þrátt fyrir að á þessu tímabili hafi þjóðin gengið í gegnum efnahagshrun. Við í stjórn sjóðsins og starfsfólk, sem vinnur við rekstur og eignastýringu sjóðsins, getum því ekki verið annað en ánægð með hvernig til hefur tekist. Marinó Örn Tryggvason, forstöðumaður eignastýringar fagfjárfesta Arion banka, mun á eftir gera grein fyrir fjárfestingarstefnu, fjárfestingum og ávöxtun sjóðsins árið 2014 og það sem af er 2015 en Arnaldur Loftsson, framkvæmdastjóri sjóðsins mun kynna ársreikning sjóðsins.

Við lítum svo á að eignasafn sjóðsins sé traust til lengri tíma með ríkisskuldabréf sem ákveðinn kjarna en lífeyrissjóðurinn er með töluvert hærra hlutfall eigna sinna í verðtryggðum ríkisskuldabréfum en lífeyrissjóðir að meðaltali. Á undanförnum árum hefur sjóðurinn lagt áherslu á að byggja upp traust eignasafn með það að markmiði að ná góðri ávöxtun en með tilliti til áhættu. Á árinu 2014 kom Frjálsi t.d. að endurfjármögnun fasteignafélags og tók þátt í fjármögnun á uppbyggingu gagnavers. Þrátt fyrir fjármagnshöft er ekki skortur á fjárfestingarkostum og sjóðurinn er orðinn það stór að aðilar á markaði sem þurfa fjármögnun sem telur milljarða króna leita yfirleitt til sjóðsins. Sjóðurinn býr við þá eftirsóknarverðu stöðu að geta valið úr fjölmörgum fjárfestingarkostum sem eru kynntir sjóðnum. En ein helsta áskorun sjóðsins er eignastýring sjóðsins í fjármagnshöftum. Það er nauðsynlegt fyrir lífeyrissjóði að fá að fjárfesta erlendis, fyrst og fremst til að ná betri áhættudreifingu á eignum. Miðað við fréttir af losun fjármagnshafta eru bundnar vonir við að á árinu

verði tekin fyrstu skref í að leyfa erlendar fjárfestingar lífeyrissjóða á ný, aðrar en endurfjárfestingar.

Frjálsi lífeyrissjóðurinn var fyrsti lífeyrissjóðurinn eftir efnahagshrunið sem gerði opinberar upplýsingar um einstaka eignir sjóðsins og vægi þeirra af heildareignum. Upplýsingarnar eru uppfærðar ársfjórðungslega á vefsíðu sjóðsins með því markmiði að stuðla að meira gagnsæi og auðvelda sjóðfélögum að meta eignir og áhættu hvernar fjárfestingarleiðar.

Við höfum upplifað almenna ánægju og traust sjóðfélaga til sjóðsins. Árlega gerir Capacent Gallup könnun á viðhorfi sjóðfélaga til lífeyrissjóða sem þeir greiða í. Spurt hefur verið m.a. um viðhorf til þjónustu, upplýsingargjafar, ávöxtunar og traust á stjórn og stjórnendum. Það er skemmst frá því að segja að niðurstaða könnunarinnar hefur komið mjög vel út fyrir Frjálsa lífeyrissjóðinn á undanförunum árum. Frjálsi hefur fengið framúrskarandi niðurstöður í öllum lykilþáttum könnunarinnar. Það er okkur mikilvægt að upplifa þetta jákvæða viðhorf og traust til sjóðsins sérstaklega í ljósi þess að sjóðfélagar velja að greiða í sjóðinn en ber ekki skylda til þess eins og tíðkast svo almennt hér á landi. Ef illa er staðið að rekstri sjóðsins geta sjóðfélagar valið að hætta að greiða til sjóðsins og greiða í staðinn til annarra lífeyrissjóða. Í lok árs höfðu tæplega 50 þúsund sjóðfélagar valið að greiða í sjóðinn. En þrátt fyrir að vel hafi tekist til við rekstur sjóðsins á undanförunum árum þýðir ekki að slaka á. Velgengi heldur ekki áfram af sjálfu sér. Stjórn og starfsfólk halda

áfram að leita að hagstæðum fjárfestingartækifærum, bæta rekstur og þjónustu til sjóðfélaga og launagreiðenda. Við viljum ávallt gera betur í dag en í gær. Sem dæmi má nefna að innan skamms mun sjóðurinn kynna nýja þjónustu við launagreiðendur og sjóðfélaga sem eru sjálfstætt starfandi. Það er gert með opnun launagreiðandavefs sem m.a. býður upp á viðbótarmöguleika við að senda skilagreinar með rafrænum hætti og hafa betri yfirsýn yfir iðgjaldagreiðslur og skilagreinar.

Á árinu tók stjórn sjóðsins ákvörðun um að rýmka verulega lánareglur sjóðsins sem gera lánin eftirsóknarverðari valkost fyrir sjóðfélaga. Hámarkslánfjárhæð var hækkuð í 40 milljónir en áfram er ekki lánað gegn hærra veðhlutfalli en 65% af markaðsverðmæti íbúðarhúsnæðis. Jafnframt var boðið upp á jafnar afborganir til viðbótar við jafngreiðslur fyrir sjóðfélaga sem vilja greiða lán sín hraðar niður.

Frjálsi lífeyrissjóðurinn hefur á undanförunum árum fengið fjölmargar viðurkenningar í verðlaunasamkeppni fagtímaritsins Investment Pension Europe en síðasta ár var besta ár sjóðsins hvað þetta varðar. Það er ekki hægt annað en að stæra okkur aðeins af þessu:

- Í fyrsta lagi var sjóðurinn valinn, í fyrsta sinn, besti lífeyrissjóður í sínum stærðarflokki en þá er miðað við lífeyrissjóði allt að 1 milljón Evra að stærð. Þetta eru á meðal stærstu verðlauna sem sjóðurinn hefur fengið því þar atti hann kappi við fjölmarga lífeyrissjóði um alla Evrópu.

- Í öðru lagi var sjóðurinn valinn besti lífeyrissjóður smáþjóða annað árið í röð en þar er miðað við þjóðir Evrópu með færri en 1 milljón íbúa.
- Í þriðja lagi var sjóðurinn valinn besti fagfjárfestir í fasteignafjárfestingum á meðal 40 þjóða Evrópu af systurtímariti Investment Pension Europe, kallað IPE, Real Estate.
- Og loks í fjórða lagi var sjóðurinn valinn besti lífeyrissjóður á Íslandi af fagtímaritinu Acquisitions International. Þetta kom fram í sérstakri útgáfu tímaritsins um verðlaunin sem eru veitt á hverju ári þeim sem þykja hafa skarað fram úr á sínu sviði sl. 12 mánuði.

Þessar viðurkenningar eru skemmtileg hvatning fyrir starfsfólk sjóðsins og gerir okkur stjórnarmenn að sjálfsögðu mjög hreykna.

Í janúar 2014 varð breyting á lögum um almannatryggingar sem höfðu áhrif á umsóknir um lífeyri hjá lífeyrissjóðum. Ákvæðið fól í sér að sjóðfélagar þurfa að sækja um lífeyri fyrst hjá lífeyrissjóðum áður en þeir sækja um lífeyri hjá Tryggingastofnun. Þetta þýðir að ef sjóðfélagi í Frjálsa velur að sækja um lífeyri frá Tryggingastofnun 67 ára þá verður hann að sækja um lífeyri úr Frjálsa frá sama tíma. Þetta gildir einnig um samtryggingarleiðir sjóðsins þar sem viðmiðunaraldur er 70 ára en í þeim tilvikum verður sjóðfélagi að flýta töku lífeyris sem þýðir að lífeyrisgreiðslur lækka m.v. áunnin réttindi sjóðfélaga við 70 ára aldur. Rökin fyrir breytingunum eru að ekki er talið réttmætt að sjóðfélagar geti fengið hærri greiðslur frá Tryggingastofnun eingöngu með því að

fresta því að sækja um áunnin lífeyrisréttindi hjá lífeyrissjóðum. Kjósi sjóðfélagar aftur á móti að seinka töku lífeyris þarf það vera gagnvart báðum megin stöðum lífeyriskerfisins á sama tíma. Lagabreytingin hefur ekki áhrif á útgreiðslur frjálsrar séreignar.

Lagabreytingin leiddi einnig til þess að örorkuumsóknum úr tryggingadeild fjölgaði og örorkulífeyrir hækkaði. Tengt þessum málaflokki gerði sjóðurinn samning við VIRK starfsendurhæfingarsjóð um að hafa milligöngu um framkvæmd örorkumata fyrir sjóðinn. Starfsmenn á vegum VIRK munu einnig í samstarfi við trúnaðarlækna meta hvort ávinningur af starfsendurhæfingu sé mögulegur hjá umsækjendum um örorkulífeyri. Vonast sjóðurinn eftir því að með þessu samstarfi muni fleiri örorkulífeyrisþegar nýta sér starfsendurhæfingu og komast aftur inn á vinnumarkaðinn.

Við útreikning á tryggingafræðilegri stöðu tryggingadeildar sjóðsins um síðustu áramót voru eignir umfram áunnar skuldbindingar 2,1% og eignir umfram heildarskuldbindingar, sem endurspeglar tryggingafræðilega stöðu, voru 1,7%. Tryggingafræðilega staðan batnaði um 1,5 prósentustig á milli ára.

Ein helsta áskorun sjóðsins er nú er sú jákvæða staðreynd að meðalævilengd þjóðarinnar fer hækkanði. Lenging á meðalævi þýðir að lífeyrir er greiddur lengur til hvers sjóðfélaga að meðaltali. Við þessu þarf sjóðurinn að bregðast, annars gengur á eignir sjóðsins á kostnað greiðandi

sjóðfélaga. Til að bregðast við kemur aðallega þrennt til greina: Í fyrsta lagi að skerða réttindi sjóðfélaga, í öðru lagi að hækka iðgjöld og í þriðja lagi að hækka lífeyristökualdur.

Hjá Félagi íslenskra tryggingastærðfræðinga sem gefa út lífslíkutöflur fyrir lífeyrissjóði fyrir mat á lífeyrisskuldbindingum hefur verið í umræðunni að áætlun um lífslíkur fólks í framtíðinni verði grundvöllur við mat á lífeyrisskuldbindingum lífeyrissjóða en ekki lífslíkur í fortíðinni eins og hefur verið. Ef það yrði gert þyrfti ekki á nokkurra ára fresti samfara hækkun meðalævi að breyta forsendum um lífslíkur eins og hefur verið gert áður. Verði þessi breyting að veruleika má búast við því að skuldbindingar lífeyrissjóða hækki um 10-15%. Sem mótvægi við hækkun skuldbindinga hafa verið hugmyndir uppi um að hækka ellilífeyristökualdur um 2 mánuði á ári næstu 12 árin og endurmeta stöðuna þá. Talið er eðlilegt að samfara hækkun á meðalævilengd hækki ellilífeyristökualdur þannig að greiðslutími ellilífeyris verði svipaður að lengd hjá öllum árgöngum. Frjálsi lífeyrissjóðurinn ákvað á sínum tíma sem einn fárra lífeyrissjóða að bjóða upp á að skylduiðgjaldi yrði ráðstafað að hluta til frjálsrar séreignar sem er laus til útborgunar við 60 ára aldur. Þær breytingar sem líklegt er að þurfi að grípa til munu ekki hafa áhrif á útgreiðslur frjálsrar séreignar. Gert er ráð fyrir að tillögur um breytt fyrirkomulag liggi fyrir í byrjun næsta árs og verði þá kynntar sjóðfélögum.

Rétt er að vekja athygli á því að sjóðurinn keypti lénið frjalsi.is en Frjálsi fjárfestingarbankinn hafði áður notað lénið. Nýtt lén sjóðsins er því frjalsi.is en hið eldra frjalsilif.is virkar þó enn til að komast á vefsíðu sjóðsins.

Ágætu sjóðfélagar.

Stjórn Frjálsa lífeyrissjóðsins er skipuð sjö mönnum. Meirihlutinn, fjórir eru kosnir á ársfundi sjóðsins en þrír skipaðir af rekstraraðila sjóðsins, Arion banka. Á fundinum nú rennur út kjörtímabil tveggja kosinna stjórnarmanna, Ásdíar Evu Hannesdóttur og Magnúsar Pálma Skúlasonar. Þau buðu sig aftur fram og fleiri eru ekki í framboði og eru þau því sjálfkjörin til næstu tveggja ára. Sama gildir um varastjórnarmennina Selmu Svavarsdóttur og Tryggva Þór Herbertsson en engin mótframboð bárust og eru þau því sjálfkjörin til eins árs.

Eitt af verkefnum ársfundar er að ákvarða laun stjórnarmanna. Síðast voru stjórnarlaun hækkuð fyrir þremur árum og hafa þau verið óbreytt síðan. Síðastliðin þrjú eða ár hefur launavísitalan hækkað um rúmlega 16%. Tillaga stjórnar til ársfundar nú er að stjórnarlaunin hækki um tæplega helming hækkunar vísitölunnar eða 7,7%, úr 97.500 kr. á mánuði í 105.000 kr. og að stjórnarformaður fái tvöföld þau laun eins og verið hefur. Laun varamanna breytist til samræmis.

Ég vil að lokum þakka meðstjórnarmönnum mínum mjög ánægjulegt samstarf. Það er góður andi í stjórninni. Okkur finnst sjóðurinn vera á góðri, og miðað við aðstæður, nokkuð tryggri siglingu.

Ég vil enn þakka því starfsfólki sem að rekstri sjóðsins kemur og á heiðurinn af velgengni hans. Alveg sérstaklega þakka ég framkvæmdastjóra sjóðsins, Arnaldi Loftssyni, fyrir ósérhlífni í störfum og jákvæðu viðhorfi. Félagi hans Marínó Örn Tryggvason á hér líka frábæran hlut að. Óhætt er að segja að stjórnin beri mikið traust til þeirra beggja og reyndar til allra þeirra starfsmanna sem að rekstri Frjálsa koma.

Takk